

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **J. W.**

oskarżonego z art. 278 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 16 maja 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi

z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt VI K 1071/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

J. W. oskarżono o to, że w dniu 23 września 2022 r. w Ł. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci swetra marki T. o wartości 579 zł, bluzy marki T. o wartości 579 zł, bluzy marki N. o wartości 319,99 zł, kurtki marki T. o

wartości 1799 zł, 2 bluz marki N.1 o wartości 399,99 zł każda, tj. mienia o łącznej wartości 4076,96 zł, działając na szkodę P. sp. z o.o., tj. o przestępstwo z art. 278 § 1 k.k.

Wyrokiem nakazowym z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt VI K 1071/22, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi uznał oskarżonego J. W. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, z tą zmianą, że dokonał on zaboru mienia o łącznej wartości 4076,97 zł, czym wypełnił dyspozycję art. 278 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37a § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności w postaci wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w postaci zatrzymania w dniu 23 września 2022 r. od godz. 18:15 do dnia 24 września 2022 r. do godz. 07:50; na podstawie art. 43a § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. orzekł świadczenie pieniężne w kwocie 100 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Ponieważ żadna ze stron nie wniosła sprzeciwu, wyrok uprawomocnił się w dniu 10 grudnia 2022 r.

Kasację w sprawie wniosł Prokurator Generalny, który zaskarżając w całości wyrok nakazowy Sądu pierwszej instancji na korzyść skazanego J. W., zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 501 pkt 3 k.p.k., polegające na rozpoznaniu sprawy oskarżonego J. W. na posiedzeniu w postępowaniu nakazowym pomimo, iż wymieniony w dacie wyrokowania nie miał ukończonych 18 lat, a zatem zachodziła okoliczność o jakiej mowa w art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k., której wystąpienie wykluczało możliwość wydania wyroku w tym trybie, a nakazywało rozpoznanie sprawy na rozprawie, przy udziale obrońcy” i wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co umożliwia jej uwzględnienie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z treścią przepisu art. 500 § 1 i § 3 k.p.k. w sprawach, w których przeprowadzono dochodzenie, uznając na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, sąd może w wypadkach pozwalających na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny wydać wyrok nakazowy, pod warunkiem, że na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Jednocześnie ustawodawca w art. 501 k.p.k. określił sytuacje, gdy wydanie wyroku nakazowego jest niedopuszczalne. Wśród nich są okoliczności przewidziane w art. 79 § 1 k.p.k., w tym m.in. gdy oskarżony nie ukończył 18 lat. W wypadkach o których mowa w § 1 i 2 art. 79 k.p.k., udział obrońcy jest obowiązkowy w rozprawie oraz w tych posiedzeniach, w których obowiązkowy jest udział oskarżonego.

Odwołując się do treści przepisu art. 79 § 1 k.p.k. zauważyć należy, że wprowadza on zasadę, iż w postępowaniu karnym oskarżony musi mieć obrońcę, jeżeli nie ukończył 18 lat. Jak zasadnie zauważył Prokurator Generalny, ustawodawca nie powiązał obowiązku wyznaczenia obrońcy z urzędu i obrony obligatoryjnej z pojęciem osoby nieletniej, „ani z wiekiem oskarżonego w czasie popełnienia zarzucanych mu czynów, a jedynie z jego wiekiem w czasie postępowania” (k. 4 kasacji).

Przenosząc poczynione uwagi na realia rozpoznawanej sprawy, stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy uznając, iż okoliczności czynu i wina oskarżonego J. W. nie budziły wątpliwości, na podstawie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., wydał wyrok w trybie nakazowym (k.43, k.42 – protokół posiedzenia). Jego uwadze uszło jednak, iż w dacie wyrokowania, tj. w dniu 3 listopada 2022 r. J. W. nie miał ukończonych 18 lat (m.in. z protokołu przesłuchania podejrzanego wynika, iż urodził się w dniu 21 lutego 2005 r. - k.20). Okoliczność ta czyniła niedopuszczalnym skierowanie sprawy na posiedzenie celem wydania wyroku nakazowego. Ponadto sytuacja ta obowiązała Sąd do ustanowienia dla oskarżonego obrońcy z urzędu i rozpoznania sprawy w zwykłym trybie.

W tym stanie rzeczy zachodzi konieczność uchYLENIA zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, albowiem doszło w sprawie do rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia prawa, które doprowadziło do rozpoznania

sprawy w postępowaniu nakazowym wbrew wyraźnemu zakazowi ustawowemu, którego złamanie skutkowało istotnym ograniczeniem prawa oskarżonego do obrony. Wiek oskarżonego wprost skutkowało obroną obligatoryjną, która zagwarantowałaby mu poszanowanie jego konstytucyjnego prawa do obrony. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi winien mieć na uwadze poczynione uwagi.

Na koniec zwrócić należy uwagę na dwie dodatkowe okoliczności. Po pierwsze – wraz z aktem oskarżenia prokurator złożył wniosek o ustanowienie oskarżonemu obrońcy z uwagi na przesłankę z art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k. (k.38), po wtóre – zgodnie z art. 505 k.p.k. odpis wyroku nakazowego doręcza się m.in. oskarżonemu i jego obrońcy wraz z odpisem aktu oskarżenia. Wprawdzie Sąd przesłał odpis wydanego wyroku wraz z aktem oskarżenia oskarżonemu J. W., ale uczynił to na adres zameldowania na pobyt stały (korespondencja wróciła z adnotacją „zwrot – nie podjęto w terminie”; k.46-47), w sytuacji gdy przesłuchiwany w charakterze podejrzanego J. W. wskazał inny adres do doręczeń niż zameldowania, tj. Ł., ul. [...] (k.20). W toku postępowania kasacyjnego dyrektor [...] w Ł., znajdującego się pod wskazanym wyżej adresem, poinformował Sąd Najwyższy pismem z dnia 4 kwietnia 2023 r., że oskarżony został [...] do [...] w Ł. przy ulicy [...]. Pismo skierowane na wskazany adres nie zostało jednak podjęte.